

STATE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' READINESS
FOR THE ARTISTIC AND TEACHING WORK
MOTIVATION COMPONENT FORMATION

СТАН СФОРМОВАНОСТІ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТА
ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

The purpose of the article is to study the state of future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work motivational component formation.

Methodology. The following methods have been used in the research: scientific literature analysis, abstraction, synthesis, generalization, analytical comprehension of the summative assessment results; diagnostic (private communication, interviews, tests, questionnaires, pedagogical observations, students and teachers' surveys; students' performance of creative tasks); statistical: methods of processing the experimental data for the quantitative and qualitative analysis of the results of diagnostic examinations.

The scientific novelty of the research. The essence of the «future primary school teachers' artistic and teaching work» and «future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work» concepts has been specified; the essence, content, structure of future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work have been concretized; the criteria of future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work motivational component formation have been developed; the worked out methodology for the criteria estimation of future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work motivational component formation has been presented in the article.

Conclusions. The results of the study have proved that future primary school teachers' readiness for the artistic and teaching work motivational component formation reaches mainly the elementary and reproductive levels. We consider this to be due to the use of traditional methods, the lack of disciplines aimed at training future primary school teachers for the artistic and teaching work, which reduces the level of future teacher's orientation and motivation and, consequently, his/her readiness for the mentioned type of work. Taking into consideration the lack of hours required in the curriculum to provide a thorough artistic training, it is advisable to introduce such a technique that would provide the future teacher with maximum freedom in choosing his/her own artistic means of conducting the lesson, the realization of natural individual abilities and personal achievements for the desirable professional growth. Thus, it proves the need to introduce innovative approaches to teaching students and improve the curricula of their training in the field of artistic education in order to increase the future teachers' motivation for the artistic and teaching work.

Key words: artistic and teaching work, readiness, primary school teacher, motivational component.

Мета статті – дослідження стану сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності.

Методологія. У дослідженні використано методи теоретичного аналізу наукової літератури з проблеми, абстрагування, синтезу, узагальнення, аналітичного осмислення результатів констатувального експерименту; діагностичні (бесіди, інтерв'ю, тестування, анкетування, педагогічне спостереження, опитування студентів, учителів і викладачів; виконання студентами завдань методично-творчого характеру); статистичні: методи обробки експериментальних даних для кількісного і якісного аналізу результатів діагностичних обстежень.

Наукова новизна. У статті уточнено сутність понять: «мистецько-педагогічна діяльність учителя початкової школи», «готовність учителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності»; конкретизовано сутність, зміст, структуру готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності; розроблено критерії сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності; розроблено методичку критеріально-рівневого оцінювання сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності.

Висновки. Результати дослідження засвідчили, що сформованість мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності сягає переважно елементарного та репродуктивного рівнів. Уважаємо це наслідком застосування традиційних методик, недостатньої кількості дисциплін, спрямованих на підготовку майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності, що знижує рівень спрямованості та мотивації особистості майбутнього фахівця, а отже і його готовність до означеного виду діяльності. Через відсутність необхідної кількості годин у навчальному плані для забезпечення ґрунтовної мистецької підготовки студентів, доцільно запроваджувати таку методичку, яка б забезпечила майбутньому вчителю максимальну свободу у виборі власних мистецько-творчих засобів проведення уроку й здійснення самореалізації з огляду на природні індивідуальні здібності та особистісні здобутки для бажаного професійного зростання. Викладене засвідчує необхідність впровадження інноваційних підходів до навчання студентів і удосконалення навчальних планів їх підготовки в галузі мистецької освіти з метою підвищення мотивації майбутніх учителів до мистецько-педагогічної діяльності.

Ключові слова: мистецько-педагогічна діяльність, готовність, учитель початкової школи, мотиваційний компонент.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Сучасні тенденції розвитку початкової освіти потребують удосконалення та оновлення професійної підготовки майбутніх учителів. Перед учителем початкової школи висувуються актуальні завдання формування компетентностей учнів, зокрема, загальнокультурної, що передбачає обізнаність та самовираження особистості у сфері культури, здатність розуміти твори мистецтва, формувати мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших [6].

Тому результатом професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи має стати високопрофесійний фахівець, який уміє організувати навчання молодших школярів, враховуючи сучасні світові вимоги до освітнього процесу, здатний здійснювати як педагогічну, так і культуротворчу діяльність.

Важливим засобом культуротворчої роботи вчителя початкової школи є мистецтво, яке дає людині можливість бачити світ у всій різноманітності його форм, кольорів, явищ, формує культуру сприйняття навколишнього світу, розвиває здібності до власного перетворення і перетворення інших.

Мистецька діяльність учителя початкової школи є показником його мистецької культури, виявляється у творчості, виконавстві, сприйманні, мистецько-освітній діяльності і має педагогічну спрямованість.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Значення мистецької освіти, обґрунтування теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до викладання мистецьких дисциплін розглядається в низці наукових досліджень.

Учені Л. Масол, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та інші, наголошуючи на педагогічній спрямованості багатьох видів мистецтва, визначили їхню гуманістичну, світоглядну, художньо-виховну роль, узагальнили й згідно з цією концепцією виокремили інтеграційні характеристики, що дало підстави започаткувати нову галузь у педагогічній освіті – мистецьку освіту.

У своїх дослідженнях учені В. Андрющенко, С. Борисова, Н. Данько, Л. Кожевнікова, О. Красовська, Н. Мар'євич, Л. Масол, В. Мішеченко, Б. Нестерович, С. Олійник, Н. Пахальчук, З. Сирота, Т. Совік, В. Федорчук, О. Хижна та інші розглядають проблему актуальності мистецької освіти, її місце у структурі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, наголошуючи на тому, що змістом мистецької освіти є спрямована на загальний і художній розвиток особистості система педагогічно адаптованих художньо-практичних знань,

умінь, навичок, досвіду ціннісного ставлення людини до мистецтва, досвіду творчої діяльності.

Обґрунтовуючи теоретико-методологічні засади розв'язання проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій, О. Красовська визначила мотиваційну готовність, сприйнятливість до педагогічних нововведень важливою якістю вчителя, оскільки лише адекватна меті мистецько-освітньої діяльності мотивація забезпечує саморозкриття особистості педагога. Провідним мотивом мистецько-освітньої діяльності, на думку дослідниці, є пізнавальний інтерес до цінностей художньої культури і бажання їхнього прищеплення підростаючим поколінням [4, с. 174].

Теоретико-методологічний аналіз педагогічного феномена художньо-педагогічної діяльності майбутнього вчителя дозволив О. Хижній розробити структурно-функціональну модель підготовки студентів спеціальності «початкова освіта» до забезпечення основ мистецької освіти учнів початкової школи, в якій автором наголошено на важливості *мотиваційно-цільового компонента*, змістом якого є система загальних соціокультурних цінностей у сфері освіти, що розкриває місце особистості у мультикультурному освітньому просторі та вмотивовує суб'єктну позицію вчителя у художньо-педагогічній діяльності [11, с. 479].

Проте, як зазначає О. Шикирінська, здатність майбутнього вчителя до творчої інтерпретаційного використання мистецтва в освітньому процесі початкової школи залишається невисокою [10]. Це пояснюється тим, що у період навчання в закладі вищої освіти, відповідно до навчального плану майбутні вчителі початкової школи не отримують спеціальної мистецької освіти, тому вони часто відчують труднощі в процесі художньої інтерпретації образів мистецтва, адекватного їх застосування у виховній роботі з дітьми. Ця важлива обставина вимагає додаткової потребової активності майбутнього вчителя, яка має об'єднувати педагогічну техніку та потребу додаткового спеціально-мистецького розвитку на рівні самовдосконалення.

Відомо, що професійно значущі якості та здібності майбутнього вчителя початкової школи пов'язані зі ставленням його до майбутньої діяльності, наявністю мотивації, потреби у набутті мистецьких знань, практичних умінь і навичок, що актуалізує проблему формування у них мотиваційного компоненту готовності до мистецько-педагогічної діяльності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в дослідженні стану сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та експериментального дослідження. У статті представлено матеріали в результаті теоретичного аналізу наукової літератури з окресленої проблеми з використанням методів абстрагування, синтезу, узагальнення; описано перебіг констатувального експерименту, в процесі проведення якого використані діагностичні методи (бесіди, інтерв'ю, тестування, анкетування, педагогічне спостереження, опитування студентів, учителів і викладачів; виконання студентами завдань методично-творчого характеру); методи аналітичного осмислення результатів констатувального експерименту; статистичні: методи обробки експериментальних даних для кількісного і якісного аналізу результатів діагностичних обстежень.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні перед вищою школою поставлені завдання підготовки нової генерації вчителів, спроможних не тільки усвідомити й досягнути особливості мистецтва як відображення цілісності уявлень про світ і своє місце у ньому, але й здатних залучити учнів до сфери прекрасного засобами різних видів мистецтва. Реалізація цих завдань багато в чому залежить від формування готовності майбутніх учителів, зокрема вчителів початкової школи, до мистецько-педагогічної діяльності [3].

Мистецько-педагогічну діяльність учителя початкової школи визначено нами як діяльність, спрямовану на використання педагогічного потенціалу мистецтва у формуванні та розвитку особистості молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності. Її специфіка зумовлюється особливостями змісту навчання та можливістю залучення до творів різних видів мистецтва. Відповідно мета мистецько-педагогічної діяльності вчителя початкової школи – зробити мистецтво надбанням кожного учня через надання духовних орієнтирів, залучення дітей до художньо-творчої діяльності, розвиток художніх здібностей, збагачення мистецьких знань і загальнокультурної ерудиції. Змістом мистецько-педагогічної діяльності вчителя є система педагогічно адаптованих художньо-практичних умінь, навичок, знань, досвіду ціннісного ставлення до мистецтва та досвіду творчої

діяльності, спрямованої на загальний і художній розвиток особистості.

Учитель створює в педагогічному процесі оптимальні умови для розвитку духовного потенціалу, формування ціннісних орієнтирів учнів та їх творчого самовираження. Готовність до цієї діяльності формується у майбутніх учителів початкової школи в процесі організованої мистецько-педагогічної підготовки шляхом освоєння системи мистецьких і педагогічних знань та набуття досвіду, формування компетентностей, особистісних якостей та художньо-творчого потенціалу, що має поглибити загальнокультурний світогляд учителя, розширити його мистецький тезаурус, розкрити внутрішні творчі резерви в будь-яких проявах (сольний і хоровий спів; музично-інструментальне виконавство, образотворча діяльність, музично-театральна творчість тощо).

Системний аналіз науково-методичної літератури сприяв розкриттю сутності й змісту *готовності вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності*, яку розуміємо як інтегроване утворення, що складається з особистісних і професійних якостей, є результатом фахової підготовки та передбачає сформованість прагнення й здатності до кваліфікованої реалізації навчального та виховного потенціалу мистецтва в умовах навчання, виховання і розвитку учнів початкової школи.

На основі аналізу наукових досліджень з проблеми [4; 5; 7; 8; 11], враховуючи практичний досвід підготовки майбутніх учителів початкової школи та з огляду на зміст і мету мистецько-педагогічної діяльності вчителя початкової школи було визначено основні структурні компоненти готовності до здійснення зазначеної діяльності. Серед них – мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний компоненти, які логічно співвідносяться з педагогічним та мистецьким аспектами діяльності вчителя початкової школи.

У нашій статті основна увага спрямована на дослідження стану сформованості мотиваційного компонента в структурі готовності майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності, оскільки головним стимулом її здійснення є сфокусована мотивація до професійної самореалізації, яка пов'язана з широким спектром мистецько-освітніх заходів, що має здійснювати майбутній учитель початкової школи. Саме мотиваційний компонент визначає спрямованість та мотивацію на розв'язання художньо-педагогічних проблем у сфері майбутньої професійної діяльності; позитивну мотивацію майбутнього вчителя початкової

школи до прояву і розвитку мистецької компетентності, що виражається в інтересі до мистецько-педагогічної діяльності, бажанні використовувати мистецтво у духовному розвитку учнів, потребі у самоосвіті, саморозвитку.

Сформованість мотиваційного компонента в структурі готовності майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності визначається спрямованістю майбутнього вчителя на мистецько-педагогічну діяльність та наявністю мотивації до її здійснення.

Психологи С. Вітвицька, С. Яремчук [2; 12] розглядають спрямованість на професійно-педагогічну діяльність як систему особистісних якостей, які визначають внутрішнє розуміння мети й завдань педагогічної діяльності і які залежать від характеру провідного мотиву в структурі мотивації майбутнього педагога. Загально визначеними є такі характеристики професійної спрямованості: розуміння сутності завдань, що виконуються; знання досвіду в цій сфері й активне його впровадження; вміння обирати засоби, адекватні конкретним обставинам; почуття відповідальності за досягнуті результати; здатність оцінювати власні помилки й коригувати їх [1].

Основним засобом самовдосконалення особистості є цілеспрямоване посилення мотивації як базового поняття в психології особистості. Як визначає С. Гончаренко, термін «мотивація» є набагато ширшим, ніж термін «мотив», та інтерпретується як система мотивів або стимулів, чинників, що детермінують конкретну діяльність, поведінку особистості [9, с. 48]. Це поняття охоплює мотиви, потреби, цілі, наміри, переживання тощо. Всебічне розкриття причин, якими пояснюється та чи інша поведінка людини, її дії, передбачає аналіз сукупності мотивів.

Ми обстоюємо думку про те, що мотиви особистості вчителя початкової школи є рушіями його самостійної діяльності та визначаються сукупністю актуальних професійних надбань. Брак цілеспрямованої мотивації може призвести до зниження результатів діяльності, невдоволеності нею, неадекватності самооцінки, зайвого психологічного навантаження, що відповідно може загальмувати бажання до самовдосконалення та самореалізації особистості.

Провідним мотивом мистецько-педагогічної діяльності майбутнього вчителя початкової школи є пізнавальний інтерес до цінностей художньої культури і бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності.

З'ясовано, що основним джерелом ефективності майбутньої мистецько-педагогічної діяльності вчителя початкової школи є глибоке усвідомлення ним необхідності набуття мистецьких знань, практичних умінь і навичок у зазначеній діяльності, тобто потреба. Ми розглядаємо її як особливий стан особистості вчителя початкової школи, детермінований конкретними умовами існування, що виявляється у сфокусованій мотивації, спонуканні до конкретної продуктивної мистецько-педагогічної діяльності.

Для вимірювання якісних та кількісних результатів сформованості у майбутніх учителів початкової школи мотиваційного компонента готовності до мистецько-педагогічної діяльності було розроблено та описано критерії та показники (табл. 1), які складають оцінну базу дослідження, на підставі чого визначені рівні сформованості зазначеного компонента, що безпосередньо вплинули на методику організації та перебіг констатувального експерименту для отримання вірогідних даних щодо його результатів.

Таблиця 1

**Співвідношення критеріїв і показників
у формуванні мотиваційного компонента готовності
майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності**

Компонент	Критерії	Показники
Мотиваційний	Спрямованість учителя початкової школи на мистецько-педагогічну діяльність	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлення необхідності та наявності потреби у набутті мистецьких знань, практичних умінь і навичок у мистецько-педагогічній діяльності; – розуміння мети навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва; – прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації та потреба до самовдосконалення у сфері мистецької освіти.
	Мотивація до здійснення мистецько-педагогічної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – наявність пізнавального інтересу до явищ мистецької освіти та орієнтованість на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності; – бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності; – мотивація на досягнення успіху.

Завдання констатувального експерименту полягали у:

– визначенні критеріїв сформованості мотиваційного компонента готовності майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності;

– педагогічній діагностиці рівнів сформованості мотиваційного компонента готовності майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності відповідно до розроблених критеріїв і показників.

Студенти творчого рівня спрямованості на мистецько-педагогічну діяльність

виявляють: глибоке усвідомлення необхідності та наявності потреби у набутті мистецьких знань, практичних умінь і навичок у мистецько-педагогічній діяльності; чітке розуміння мети навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва; виражене прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації та активну потребу до самовдосконалення у сфері мистецької освіти.

Студенти репродуктивного рівня спрямованості на мистецько-педагогічну діяльність виявляють: недостатнє усвідомлення необхідності, відсутність вираженої потреби у набутті мистецьких знань,

практичних умінь і навичок у мистецько-педагогічній діяльності; поверхове розуміння мети навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва; помірне прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації та наявність неусвідомленої потреби до самовдосконалення у сфері мистецької освіти. Студенти елементарного рівня спрямованості на мистецько-педагогічну діяльність виявляють: низьке усвідомлення необхідності та відсутність потреби у набутті мистецьких знань, практичних умінь і навичок у мистецько-педагогічній діяльності; нерозуміння мети навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва; слабке прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації та відсутність потреби до самовдосконалення у сфері мистецької освіти.

Студенти творчого рівня мотивації до здійснення мистецько-педагогічної діяльності демонструють: наявність вираженого пізнавального інтересу до явищ мистецької освіти та орієнтованість на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності; осмислене бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності; яскраву мотивацію на досягнення успіху.

Студенти репродуктивного рівня мотивації до здійснення мистецько-педагогічної діяльності демонструють: наявність епізодичного пізнавального інтересу до явищ мистецької освіти та вибіркочну орієнтованість на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності; помірне бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності; частково виражену мотивацію на досягнення успіху.

Студенти елементарного рівня мотивації до здійснення мистецько-педагогічної діяльності демонструють низький пізнавальний інтерес до явищ мистецької освіти та відсутність орієнтованості на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності; невиражене бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності; відсутність мотивації на досягнення успіху.

В експерименті брали участь студенти, викладачі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, а також учителі закладів загальної середньої освіти (м. Чернігів) у загальній кількості 117 осіб. З них студентів – 80 осіб.

Серед методів педагогічної діагностики сформованості мотиваційного компонента

готовності майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності ми обрали як найбільш доцільні, аналітичні *методи дослідження*: письмових відповідей (анкетування), результатів педагогічного спостереження, самоспостереження й самодіагностики студентів у мистецько-педагогічній діяльності; результатів опитування студентів, учителів і викладачів; виконання студентами завдань методично-творчого характеру; узагальнення тестових матеріалів; експертне оцінювання.

Також під час констатувального експерименту проаналізовано практичні досягнення випускників: уроки музичного, образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво», проведені студентами під час педагогічної практики; презентації уроків на практичних заняттях.

Як показали результати діагностування, у більшості респондентів зафіксований репродуктивний та елементарний рівні спрямованості на мистецько-педагогічну діяльність та мотивації до її здійснення. Самовизначаючись у мистецько-педагогічних та творчих здобутках, студенти виявили недостатнє усвідомлення необхідності мистецьких знань, практичних умінь і навичок для здійснення мистецько-педагогічної діяльності, продемонстрували відсутність вираженої потреби щодо їх набуття. Відповідаючи на запитання анкети, випускники все ж таки усвідомлюють, що мають знати й уміти набагато більше, ніж їх учні.

Результати анкетування засвідчили, що майбутні вчителі поверхово розуміють мету навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва; виявляють помірне прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації. Не всі респонденти висловили потребу в подальшій мистецькій самоосвіті. Неможливість самостійно самовдосконалюватися у цій сфері самостійно виявили 40 % респондентів, 52,5% студентів продемонстрували невиражене бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва. Ми пояснюємо це тим, що не всі студенти розуміють сутність поняття «мистецька освіта», вважаючи, що отримати її можна лише за умов навчання в мистецько-професійних закладах, випускаючи можливість аматорського підвищення свого мистецько-освітнього рівня. Щодо власного набуття основ загальної мистецької освіти студенти відповідали про необхідність збільшення кількості занять мистецького спрямування.

Аналіз результатів дослідження щодо сформованості у майбутніх учителів початкової школи мотивації до здійснення

мистецько-педагогічної діяльності довів, що більшість студентів вважають, що вони вмотивовані на отримання мистецько-освітніх компетентностей і впевнені, що повинні проводитись практичні заняття або позааудиторні заходи, на яких можна було б поповнювати знання та практикувати, набуваючи мистецьких умінь, оскільки забезпечення загальної мистецької освіти школярів потребує широкої мистецької ерудиції, «розширення світогляду» самих майбутніх учителів. Значна частина респондентів продемонструвала наявність вираженого пізнавального інтересу до явищ мистецької освіти, проте вибірково орієнтованість на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності у зазначеній категорії студентів, невиражене бажання розвивати особистість молодшого

школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності, а також частково виражена мотивація на досягнення успіху засвідчили про перевагу репродуктивного рівня сформованості у майбутніх учителів початкової школи мотивації до здійснення мистецько-педагогічної діяльності.

Творчий рівень сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності зафіксований тільки у 8,7 % студентів.

Результати діагностики сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Рівні прояву показників за мотиваційним компонентом готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності

Показники компонента	Рівні прояву показників					
	творчий		репродуктивний		елементарний	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
усвідомлення необхідності та наявність потреби у набутті мистецьких знань, практичних умінь і навичок у мистецько-педагогічній діяльності	5	6,2	53	66,3	22	27,5
розуміння мети навчання і виховання молодших школярів засобами мистецтва	10	12,5	40	50	30	37,5
прагнення до педагогічного спілкування, професійної самореалізації та потреба до самовдосконалення у сфері мистецької освіти	8	10	40	50	32	40
наявність пізнавального інтересу до явищ мистецької освіти та орієнтованість на реалізацію цінностей художньої культури в професійній діяльності	5	6,2	52	65	23	28,8
бажання розвивати особистість молодшого школяра шляхом залучення його до творів мистецтва, мистецько-творчої діяльності	6	7,5	32	40	42	52,5
мотивація на досягнення успіху	8	10	40	50	32	40
Разом		8,7 %		53,6 %		37,7 %

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, за результатами проведеної діагностики рівнів сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до

мистецько-педагогічної діяльності можемо зробити висновки:

– сформованість мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності сягає переважно елементарного

та репродуктивного рівнів. Уважаємо це наслідком застосування традиційних методик, недостатньої кількості дисциплін, спрямованих на підготовку майбутніх учителів початкової школи до мистецько-педагогічної діяльності, що знижує рівень спрямованості та мотивації особистості майбутнього фахівця, а отже, і його готовність до означеного виду діяльності;

– з огляду на відсутність необхідної кількості годин у навчальному плані для забезпечення ґрунтовної мистецької підготовки студентів, доцільно запроваджувати таку методику, яка б забезпечила майбутньому вчителю максимальну свободу у виборі власних мистецько-творчих засобів

проведення уроку й здійснення самореалізації з огляду на природні індивідуальні здібності та особистісні здобутки для бажаного професійного зростання;

– викладене засвідчує необхідність впровадження інноваційних підходів до навчання студентів і удосконалення навчальних планів їх підготовки у галузі мистецької освіти з метою підвищення мотивації майбутніх учителів до мистецько-педагогічної діяльності.

Перспективним напрямком подальшого дослідження цієї проблеми вважаємо впровадження контекстного навчання, інтеграцію психолого-педагогічних і мистецьких дисциплін, застосування інноваційних інтерактивних методів навчання тощо.

Список використаних джерел

1. Вікторова М. Професійна спрямованість учителя музики – основа його педагогічної діяльності. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 9. С. 30-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_9_8 (дата звернення: 15.03.2020)
2. Вітвицька С. С. Педагогічна спрямованість як компонент професійної майстерності майбутніх вчителів. *Вісник Житомирського державного університету*. 2012. № 4. С. 22-24.
3. Коновченко Ю. П., Дорошенко Т. В. Теоретичні основи проблеми формування у майбутніх учителів початкової школи готовності до мистецько-педагогічної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. № 2.1(54.1). С. 62-66.
4. Красовська О. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Житомир. Держ. ун-т імені Івана Франка. Житомир, 2017. 567 с.
5. Мішедченко В. В. Формування музично-педагогічної культури майбутніх учителів початкових класів і музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2002. 19 с.
6. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ, 2016. URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/2016/nova_shkola_proekt.pdf (дата звернення: 15.03.2020).
7. Олійник С. Формування музично-творчого потенціалу майбутнього вчителя початкових класів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2005. 17 с.
8. Пахальчук Н. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Вінниц. держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2008. 20 с.
9. Український педагогічний словник / уклад. С. У. Гончаренко. Київ. 1997. 375 с.
10. Шикирінська О. Використання художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів у системі фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016, № 3 (57). С. 490-497.
11. Хижна О. П. Теоретико-методологічні та методичні засади підготовки майбутніх учителів до забезпечення основ мистецької освіти учнів початкової школи : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / «Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 553 с.
12. Яремчук С. В. Професійно-психологічна спрямованість особистості майбутнього вчителя *Педагогіка і психологія*. 2001. № 1(30). С. 89-97.

References

1. Viktorova, M. (2012). Profesiina spriamovanist uchytelia muzyky – osnova yoho pedahohichnoi diialnosti [The professional orientation of a music teacher is his pedagogical skill]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Serii : Pedahohichni nauky – The origins of pedagogical skills. Series : Pedagogical sciences*, 9, 30–34. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_9_8.
2. Vitvytska, S. S. (2012). Pedahohichna spriamovanist yak komponent profesiinoi maisternosti maibutnikh vchyteliv [Pedagogical orientation as a component of professional skills of future teachers]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu – Bulletin of Zhytomyr State University*, 4, 22–24.
3. Konovchenko, Yu. P., and Doroshenko, T. V. (2018). Teoretychni osnovy problemy formuvannia u maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly hotovnosti do mystetsko-pedahohichnoi diialnosti [Theoretical bases of the problem of formation of future primary school teachers' readiness for artistic and pelagic activity]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 2.1 (54.1), 62–66.
4. Krasovska, O. (2017). Teoretychni ta metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly u haluzi mystetskoї osvity zasobamy innovatsiinykh tekhnolohii [Theoretical and methodological bases of professional training of future primary school teachers in the field of art education by means of innovative technologies]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr, Ukraine : Zhytomyr. derzh. un-t imeni Ivana Franka.
5. Mishedchenko, V. V. (2002). Formuvannia muzychno-pedahohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv i muzyky [Formation of musical and pedagogical culture of future teachers of elementary school and music]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv, Ukraine : Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova.
6. Nova ukrainska shkola : Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian School : Conceptual principles of secondary school reform]. (2016). Retrieved from: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/2016/nova_shkola_proekt.pdf.
7. Oliinyk, S. (2005). Formuvannia muzychno-tvorchoho potentsialu maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Formation of musical and creative potential of primary school teachers]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv, Ukraine : Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova.
8. Pakhalchuk, N. (2008). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do formuvannia estetychnoho dosvidu molodshykh shkoliariv [Preparation of future primary school teachers for the formation of aesthetic experience of primary school students]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Vinnytsia, Ukraine : Vinnyts. derzh. ped. un-t imeni Mykhaila Kotsiubynskoho.
9. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Vocabulary]. (1997). Kyiv, Ukraine.
10. Shykyrinska, O. (2016). Vykorystannia khudozhno-pedahohichnoi interpretatsii mystetskykh tvoriv u systemi fakhovoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Use of artistic and pedagogical interpretation of works of art in the system of professional training of future primary school teachers]. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 3 (57), 490–497.
11. Khyzhna, O. P. (2008). Teoretyko-metodolohichni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do zabezpechennia osnov mystetskoї osvity uchniv pochatkovoї shkoly [Theoretical-methodological and methodical bases of preparation of future teachers for maintenance of bases of art education of pupils of elementary school]. *Doctor's thesis*. Kyiv, Ukraine : Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova.
12. Yaremchuk, S. V. (2001). Profesiino-psykholohichna spriamovanist osobystosti maibutnoho vchytelia [Professional and psychological orientation of the future teacher's personality]. *Pedahohika i psykholohiia – Pedagogy and psychology*, 1(30), 89–97.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2020

Doroshenko T.

ORCID 0000-0002-8751-421X

Doctor of Pedagogical Sciences (Ed. D.), Professor,

Head of the Department of Art Disciplines,

T. H. Shevchenko National University

«Chernihiv Colehium»

(Chernihiv, Ukraine)

E-mail: tatjanadoroshenko25@gmail.com

Дорошенко Т.

ORCID 0000-0002-8751-421X

докторка педагогічних наук, професорка,

завідувачка кафедри мистецьких дисциплін,

Національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

(м. Чернігів, Україна)

E-mail: tatjanadoroshenko25@gmail.com